

Evangelie
van
Johannes

Inleidende opmerkingen

...niet meteen spannend, *wel noodzakelijk*

Een buitengewoon boek - de meest diepgaande leer - in bedrieglijk eenvoudig Grieks

- **Voor elk wat wils...** 'ondiep genoeg voor een kind om te waden, diep genoeg voor een olifant om te zwemmen' (Venning)
'het fluisterend woud van alle traditionele poëzie' (Hugh Kenner)

❖ De geschiedenis van de interpretatie

- Post - apostolische periode: het standaardwerk voor zowel '**orthodoxen**' als '**ketters**' in hun 'christologische' debatten
- **Docetisten:** bewijs voor Jezus 'schijnbaar' mens zijn: geen geslachtsregister, De goddelijke Logos, Mensenzoon van boven
- **Clemens van Alexandrië**
'Johannes tenslotte, zich ervan bewust dat de uiterlijke feiten in de Evangelien waren uiteengezet, aangespoord door zijn discipelen en goddelijk bewogen door de Geest, stelde een 'geestelijk' evangelie samen'
- In moderne tijden heeft dit 'onderscheid', de sterke symboliek, interpreterend karakter, de waarheidsgetrouwheid in vraag gesteld
- Relatie met de synoptische evangeliën: Als Johannes er beroep op deed waarom is hij dan zo anders? Andere bronnen?
- 18^e tot 21^e eeuw: opkomst rationalisme & Duitse historisme: **Johannes is zowel historisch als inhoudelijk, onbetrouwbaar**
- **De verduistering van Johannes:** zo verschillend dat de 'apostel' Johannes *de auteur niet kan zijn* (de oude kijk)

Inleidende opmerkingen

Een buitengewoon boek - de meest diepgaande leer - in bedrieglijk eenvoudig Grieks

- **Voor elk wat wils...** 'ondiep genoeg voor een kind om te waden, diep genoeg voor een olifant om te zwemmen' (Venning)
'het fluisterend woud van alle traditionele poëzie' (Hugh Kenner)

❖ De geschiedenis van de interpretatie

- **De grote ommekeer** in de benadering van Johannes werk komt er eind jaren 50 begin jaren 60
- De ontdekking van Qumran: de **oude Joods – Griekse tegenstelling** *blijkt volledig onjuist te zijn!*
- De zogenaamde 3^e zoektocht naar de **historische Jezus** eind jaren 70 tot op heden!!!
- De verscheidenheid binnen het Jodendom van de 1^e eeuw en **de fundamentele Joodsheid van Johannes' verhaal**
- Een door en door Joods verhaal, gebruikmakend van Griekse symbolen *om ze anders in te vullen ter ondermijning van...*
- De benadering vanuit het Duitse historisme (geen wondertekenen) heeft wat Johannes te zeggen had, *volkomen verhinderd*
- Johannes wordt als **de meest getrouwe historische weergave** van de evangeliën beschouwd **(de nieuwe kijk)**

Inleidende opmerkingen

Een buitengewoon boek - de meest diepgaande leer - in bedrieglijk eenvoudig Grieks

- **De relatie met de synoptische evangeliën... (Het 'Johannes' probleem)**

- ❖ **De weinige overeenkomsten tonen een nauwelijks waarneembaar overblijfsel van Markus' overzicht**

- Johannes de Doper in de aanvang, *maar Jezus' bediening overlapt met die van Johannes*
- Vroege roeping van de discipelen, *maar ze zijn volgelingen van Johannes en geen vermelding dat het vissers zijn*
- Aanwijzingen van vroege populariteit, *maar dit is allemaal in Jeruzalem*
- Tegenstand, *maar van 'de Joden' over genezingen op de sabbat*
- De spijziging van de 5000, gevolgd door op het water wandelen, met Petrus' belijdenis, *maar ook dat laatste is anders*
- Passieverhaal en verrijzenis, *maar een andere aanleiding voor Jezus' kruisiging*

- ❖ **De vele verschillen**

- Het geografische kader waarin Jezus' bediening plaatsgrijpt, begint in Jeruzalem, vijftal reizen daarheen, de plaats van actie

Inleidende opmerkingen

Een buitengewoon boek - de meest diepgaande leer - in bedrieglijk eenvoudig Grieks

- **De relatie met de synoptische evangeliën... (Het 'Johannes' probleem)**

- ❖ **Christologie**

- Geen geheimhouding van Jezus' Messiasschap; openlijk beleden door de discipelen, de Samaritaanse vrouw, de 5000
- De raadselachtige 'Ik ben' uitspraken waarvan sommige onmiskenbaar de zelfaanduiding van Jahweh zijn!
- Hoge Christologie: 'voor Abraham werd ben Ik!', Thomas' belijdenis: 'Mijn Heer en mijn God!'
- De 'reiniging' van de tempel in de aanvang en met verschillende gevolgen (Lazarus opwekking veroorzaakt Jezus dood)
- Het afwezig zijn van een aantal cruciale gebeurtenissen: doop wordt nauwelijks vermeld, geen verzoeking in de woestijn geen uitdrijving van onreine geesten (!) geen verheerlijking op de berg noch instelling van de maaltijd van de Heer (de 12?)
- Heel duidelijk verschil in Jezus' onderwijs; geen focus op het Koninkrijk van God, maar Jezus' persoon & het eeuwige leven Jezus spreekt niet in gelijkenissen, geen gevatte uitspraken en gezegden, maar ingewikkelde gesprekken slechts enkele parabolische uitspraken, heel veel symboliek, sterke nadruk op de Geest – 'de Trooster'

Inleidende opmerkingen

Een buitengewoon boek - de meest diepgaande leer - in bedrieglijk eenvoudig Grieks

- **De relatie met de synoptische evangeliën... (Het 'Johannes' probleem)**

- ❖ **Hoe moeten we die aanzienlijke verschillen nu plaatsen?**

- Markus' bron was Petrus, Mattheüs volgt echter Markus omwille van Petrus: op deze rotst (uitspraak) zal ik mijn gemeente bouwen
- Johannes lijkt bovenal Markus zeer goed aan te vullen en veronderstelt dat zijn lezers met Markus vertrouwd zijn!

'En ook Johannes doopte, in Enon bij Salim, omdat daar veel water was.
...Want Johannes was nog niet in de gevangenis geworpen.' (Jh.3:23-24)

- **De vraag of Johannes afhankelijk of onafhankelijk is, laat zien dat men niet begrijpt wat de 'geliefde discipel' precies doet. . .**

- ❖ **De verschillen qua overzicht en structuur met Markus & overigen?**

- Ook Markus' overzicht is eveneens 'ideologisch' & schematisch; Jezus vervult Jesaja's Nieuwe Exodus!
- Johannes kader zijn Israëls feesten; vooral Pesach en Loofhutten; **Gods lang beloofde aanwezigheid tot uitredding!**
- De grote geografische verschillen & Jezus' activiteit: *Waarom zou Johannes alles moeten herhalen wat al gezegd is?!*

Evangelie
van
Johannes